

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М.І. ПИРОГОВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор ЗВО з наукової роботи

професор Олег ВЛАСЕНКО

(підписано КЕП)

“ 27 ” 05 2022

СУЧАСНА СТОМАТОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

з підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 221 Стоматологія

(код і найменування спеціальності)

мова навчання українська, англійська

2022 рік
Вінниця

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, відділ аспірантури, докторантури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.мед.н, професор закладу вищої освіти Марія ШІНКАРУК-ДИКОВИЦЬКА,
к.мед.н, доцент закладу вищої освіти Наталія ГАДЖУЛА.

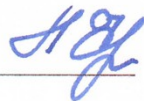
РЕЦЕНЗЕНТИ: Завідувач кафедри хірургічної стоматології – д.мед.н., професор закладу вищої освіти Сергій ШУВАЛОВ, завідувач кафедри ортопедичної стоматології – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти Едуард БЕЛЯЄВ.

Обговорено на засіданні кафедри терапевтичної стоматології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та рекомендовано до затвердження на центральній методичній раді / науковій комісії - “29” квітня 2022 року, протокол № 12

Схвалено на центральній методичній раді / науковій комісії та рекомендовано до затвердження Вченою радою - “24” травня 2022 року, протокол № 7

Затверджено Вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова - “26” травня 2022 року, протокол № 8

Учений секретар Вченої ради ВНМУ _____

доцент Алла Кондратюк

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Сучасна стоматологія” складена відповідно до освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

на третьому (освітньо-науковому рівні)

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 221 «Стоматологія».

(код і найменування спеціальності)

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Аспіранту винесені питання диференційної діагностики та найновітніші наукові дані щодо найбільш поширених захворювань щелепно-лицевої ділянки з наданням невідкладної допомоги при основних невідкладних станах в розрізі вищевказаних напрямків та диспансерний нагляд.

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова, цикл професійної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діагностика, лікування, профілактика, реабілітація найбільш розповсюджених захворювань внутрішніх органів.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни “Сучасна стоматологія” здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти, а також дисциплін: Історія філософії, як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Медична етика та деонтологія, Мова сучасного наукового тексту, Академічна доброчесність, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень, з якими інтегрується програма сучасної стоматології. У свою чергу, Сучасна стоматологія формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін (Хірургічна стоматологія, Стоматологія дитячого віку, Ортопедична стоматологія), а також окремої дисципліни зі спеціальності – Цифрові технології в стоматології.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Сучасна стоматологія” є здобуття аспірантами знань, навичок та вмінь в сфері захворювань щелепно-лицевої ділянки, достатніх для виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їх впровадження у практичну медицину та інші сфери життя.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Сучасна стоматологія” є формування системи знань, професійних умінь, педагогічної майстерності, дослідницько-інноваційної діяльності та практичних навичок під час ведення стоматологічних пацієнтів.

Результати навчання

Програмні результати (ПРН):

- ПРН 1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації
- ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій
- ПРН 3. Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формувати питання та визначати шляхи їх рішення
- ПРН 4. Формувати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження
- ПРН 5. Розробляти дизайн та план наукового дослідження
- ПРН 7. Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників
- ПРН 8. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності
- ПРН 11. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій
- ПРН 13. Організовувати освітній процес
- ПРН 15. Організовувати роботу колективу (студентів, колег, міждисциплінарної команди)
- ПРН 16. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- ПРН 17. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Очікувані результати навчання з дисципліни “Сучасна стоматологія”:

1. Здобувач вищої освіти може виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми щелепно-лицевої ділянки за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання.
2. Здобувач вищої освіти може призначати та аналізувати лабораторне, функціональне та/або інструментальне обстеження пацієнтів із захворюваннями зубів, пародонту, слизової оболонки порожнини рота, одонтогенних захворювань щелеп для проведення диференційної діагностики стоматологічних захворювань.
3. Здобувач вищої освіти може назвати клінічні прояви, сучасні методи лабораторної та інструментальної діагностики захворювань щелепно-лицевої ділянки. Він здатний призначити лікування хворим із захворюваннями пародонту, слизової оболонки порожнини рота, стоматогенною хронієюінтоксикацією, одонтогенними захворюваннями щелеп шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
4. Здобувач вищої освіти може діагностувати зміни на слизовій оболонці порожнини рота при загальносоматичній патології, обґрунтувати та інтерпретувати результати сучасних методів діагностики та динамічного спостереження за пацієнтами, призначати лікування на підставі принципів доказової медицини.
5. Володіти навичками діагностики, диференційної діагностики стоматологічних захворювань порожнини рота, застосовуючи сучасні специфічні та найбільш інформативні методи, новітні дані доказової медицини; інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій.
6. Здобувач вищої освіти здатний призначати та обґрунтувати базисну терапію стоматологічних захворювань, оцінити її ефективність та безпечність, проводити лікування невідкладних станів за існуючими алгоритмами та стандартними схемами в умовах лікувальної установи.

7. Здобувач вищої освіти може створювати та пояснювати нові знання шляхом проведення дослідження, розширювати передові напрями галузі знань, здійснювати публікації.
8. Здобувач вищої освіти може ефективно спілкуватися з широкою фаховою науковою спільнотою, зокрема на міжнародному рівні іноземною мовою.
9. Здобувач вищої освіти повинен чітко та зрозуміло представляти результати власного дослідження широкому загалу фахівців та представників інших професій у національному та міжнародному контексті, брати участь у наукових дискусіях.
10. Здобувач вищої освіти може самостійно проводити практичні заняття зі студентами, аналізувати їх відповіді, результати експериментів, тестування.
11. Здобувач вищої освіти може організувати роботу колективу: студентів, колег, міждисциплінарної команди.
12. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися вимог етики, біоетики, біобезпеки у своїй фаховій діяльності при проведенні клінічних та експериментальних наукових досліджень.

2. Програма навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Сучасна стоматологія	Модуль 1	75	2,5	12	38	25

Навчальна дисципліна вивчається аспірантами на 1-му році навчання, є одномодульною, завершується заліком.

Змістовий модуль

Тема 1. Поняття естетики та естетичної реставрації зубів. Показання та протипоказання до прямої та непрямой реставрації зубів. Аналіз посмішки

На занятті особлива увага аспірантів буде звернена на вивчення естетичних критеріїв посмішки, основні методи клініко-лабораторних обстежень зубів в естетичній стоматології, сучасні підходи до реставрації анатомічної форми зубів. Аспірантами будуть набуті практичні навички з планування побудови реставрацій, відповідно до клінічної ситуації після ендодонтичного лікування. Визначення доцільності виконання прямих реставрацій після ендодонтичного лікування. Будуть розглянуті інструменти та аксесуари для виконання потрібних маніпуляцій. Детально розглянуто системи та протоколи фінішної обробки зубів.

Тема 2. Мікрорельєф зубів. Естетичні властивості зуба. Оптичні властивості емалі та дентину. Особливості визначення кольору зубів в кабінеті стоматолога. Побудова плану лікування. Фотопротокол. DSD – цифровий дизайн посмішки. Діагностика

Заняття присвячено вивченню основних методів оцінки естетичних характеристик кольору зубів, методам оцінки естетичних характеристик ширини зубів, оцінці естетичних характеристик форми зубів, макро- та мікрорельєфу зубів, оптичним методам дослідження зубів. Буде проведено розбір клінічних ситуаційних завдань, складання плану раціонального лікування, ведення пацієнтів з використанням фото-протоколу, визначення етапів проведення смайл-дизайну, використання методик лікування залежно від клінічної ситуації задля досягнення високо-естетичного результату. Принципи роботи з комп'ютерною програмою "CariTTest" для визначення рівнів інтенсивності карієсу або резистентності емалі зубів до карієсу, а також програмою «UniqSerph» для визначення індивідуальних нормальних цефалометричних показників зубощелепної системи.

Тема 3. Сучасні реставраційні техніки: біоміметична, біламінарна та стратифікаційна. Переваги та недоліки. Техніка проведення прямої реставрації різних груп зубів

На занятті особлива увага аспірантів буде приділена вивченню біоміметичного направлення у відновній стоматології, основним принципам методу стратифікації, біламінарному методу дентального відновлення, особливостям реконструкції та трансформації зубів. Аспіранти оволодіють методиками естетичного моделювання різців, ікол, премоларів і молярів, засвоять методикою тунельної реставрації та мінімально інвазивної реставрації.

Тема 4. Художня реставрація фронтальної та бокової групи зубів сучасними композиційними матеріалами. Комп'ютерне моделювання посмішки. Вініри в стоматології

Сучасні композитні матеріали. Наноккомпозити. Ормокери. Склад, властивості, переваги і недоліки, технологія застосування. Вибір матеріалу для проведення високоестетичних художніх реставрацій прямим методом, вимоги до пломбувальних матеріалів. Вибір адгезивної системи, в залежності від клінічної ситуації. Етапи адгезивної підготовки. Основні критерії якісної обробки реставрацій. Вивчення методів відновлення зубів після ендодонтичного лікування; відновлення депульпованих зубів кор-композитами; методи реставрації депульпованих зубів безштифтовим методом із застосуванням фотокомпозитів; методика реставрації зубів із застосуванням волоконного армування, алгоритм застосування скловолоконних штифтів у техніці прямої реставрації зубів. На занятті увага буде приділена комп'ютерному моделюванню посмішки, поняттю суглобово-м'язового та зубо-альвеолярного статусу. Особлива увага буде приділена естетиці зубів: колір та формоутворюючі елементи. Мікрореставрація та смайл-дизайн. Питання композитних вінірів. Важливість оклюзійної карти зуба при реставрації бокової групи зубів. Обговорені основні етапи фотопротоколу, для діагностики та планування лікування. Wax-up і mock-up. Використання DSD-методики. Буде представлена класифікація показань для застосування непрямих композитних вінірів Паскаль Манье. Питання класичного препарування та мікропрепарування під керамічні вініри.

Тема 5. Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих, хронічних і загострених хронічних форм пульпіту. Лікування пульпіту біологічним, ампутаційним, екстирпаційним та комбінованим методами

Заняття присвячено симптоматиці пульпіту, больовому синдрому при пульпіті. Будуть детально розглянуті основні та додаткові методи діагностики пульпіту. Акцентуація уваги аспірантів на диференційній діагностиці різних форм пульпіту; клінічних проявах пульпіту в залежності від патоморфологічних змін, перебігу запалення. Загострені форми пульпіту.

На занятті аспірантам буде висвітлено сучасні підходи до лікування пульпіту залежно від форми, віку, наявності супутньої патології тощо. Біологічний (консервативний) метод лікування пульпіту як метод, направлений на зняття запалення в пульпі за допомогою

лікарських препаратів і методів фізіотерапії без подальшого видалення судинно-нервового пучка. Хірургічні методи лікування пульпіту (вітальної ампутації та екстирпації) направлені на часткове або повне видалення пульпи. Покази та протипокази. Послідовність та особливість етапів лікування. Обґрунтування вибору засобів. Можливі ускладнення.

Тема 6. Знеболення в стоматології. Сучасні методи інструментальної та медикаментозної обробки кореневої системи. Новітні технології пломбування системи кореневих каналів

Знеболення на прийомі лікаря-стоматолога-терапевта. Сучасні засоби та методи знеболення. Показання та протипоказання до знеболення. Ін'єкційне та неін'єкційне місцеве знеболення. «Премедикація» як медикаментозна підготовка пацієнта до лікувальних маніпуляцій, направлена на зменшення страху перед лікуванням і зниження рівня психоемоційної напруги. Групи анестетиків, механізм дії, порівняльна характеристика щодо ефективності та токсичності. Невідкладні стани, перша допомога.

Будуть розглянуті новітні методики інструментальної обробки кореневих каналів при пульпіті та періодонтиті, видалення змазаного шару, хімічне розширення системи кореневих каналів. Методи обробки інструментально непрохідних кореневих каналів: медикаментозні засоби для хімічного розширення, муміфікації та імпрегнації. Депофорез кореневих каналів; недоліки та можливі ускладнення. На теоретично-практичному занятті, аспірантам будуть висвітлені особливості лікування пульпітів та періодонтитів, труднощі які можуть з'явитися у лікаря-стоматолога-терапевта. Серед них необхідно виділити вузькі викривлені кореневі канали, з великою кількістю відгалужень, складнощі у лікуванні раніше неякісно лікованих зубів.

Тема 7. Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих, хронічних і загострених форм періодонтиту. Значення рентгенологічного методу діагностики

Заняття висвітлює сучасні уявлення про етіологію та патогенез періодонтитів. Патоморфологічні та патофізіологічні зміни тканин періодонту при запаленні, залежно від форми періодонтиту. Акцентуватиметься увага аспіранта на симптоматиці періодонтиту, особливостях больового синдрому, перебігу захворювання, його клінічних проявах. Будуть детально розглянуті основні та додаткові методи діагностики гострих, хронічних і загострених форм періодонтиту. Внутрішньосиндромна диференційна діагностика різних форм періодонтиту. Симптоми І.Г. Лукомського, тремтіння вестибулярної стінки альвеоли, прихованої гіперемії, Дюпюїтрена. З аспірантами будуть розглянуті рентгенограми та їх інтерпретація. Увага буде приділена аналізу рентгенологічних змін в періапикальних тканинах при періодонтиті та їх діагностичному значенню.

Тема 8. Сучасні методи та технології лікування періодонтитів

Заняття присвячене особливостям механічної та медикаментозної обробки кореневих каналів при лікуванні періодонтитів. Будуть розглянуті сучасні техніки інструментальної обробки системи кореневих каналів при періодонтиті. Принципи лікування, послідовність та особливості етапів лікування, антидот-терапія. Невідкладна допомога. Методи впливу на заапикальне вогнище інфекції. Методи обробки інструментально непрохідних кореневих каналів: медикаментозні засоби для хімічного розширення, муміфікації та імпрегнації. Депофорез кореневих каналів; недоліки та можливі ускладнення. Помилки та ускладнення при ендодонтичному лікуванні. Профілактика та способи усунення. Увага приділена вибору методу лікування періодонтиту залежно від форми, перебігу запального процесу, аналізу причин виникнення помилок та ускладнень при діагностиці та лікуванні періодонтиту, методах їх запобігання та усунення.

Тема 9. Генералізований пародонтит. Пародонтоз. Загальні ознаки захворювання. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Загальна фармакотерапія. Методи усунення гіперестезії зубів

Будуть розглянуті основні симптомокомплекси генералізованого пародонтиту. Частота симптоматичних гінгівітів різних клінічних форм. Пародонтальна кишеня, методи диференціювання з ясенною (несправжньою) кишенею, механізм виникнення справжніх кишень та особливості патоморфологічних змін у них. Види травматичної оклюзії. Питання прогресуючої резорбції кістки альвеолярного відростка щелеп, види резорбції, особливості перебігу у хворих із супутніми захворюваннями. Клініко-рентгенологічні та лабораторні показники генералізованого пародонтиту хронічного та загостреного перебігу різних ступенів важкості. Диференційна діагностика.

Поняття «пародонтоз», класифікація, поширеність. Обговорення факторів ризику виникнення захворювання. Етіологічні фактори, що зумовлюють розвиток пародонтозу. Питання механізму розвитку хронічного дистрофічного процесу в тканинах пародонта. Клініко-рентгенологічні ознаки пародонтозу різних ступенів важкості. Методи діагностики пародонтозу. Постановка діагнозу «Пародонтоз». Принципи диференційної діагностики пародонтозу.

Сучасні аспекти загального лікування захворювань пародонта. Приділити увагу фармакодинаміці і фармакокінетиці препаратів та їх механізму дії. Основні показання для призначення лікарських засобів, адекватну лікарську форму, шляхи введення і взаємодії з іншими медикаментами. Антибактеріальна та протизапальна терапія. Вітамінотерапія. Гіпосенсибілізуюча, імуномодуюча, стимулююча терапія. Окрема увага буде приділена дієтотерапії пародонтологічних хворих. Будуть обговорені підходи до лікування з урахуванням клінічних особливостей перебігу у хворих із супутньою патологією.

Сучасний підхід до лікування пародонтозу. Буде приділена увага комплексу консервативних, хірургічних, ортопедичних, ортодонтичних і фізіотерапевтичних заходів в умовах диспансерного нагляду за хворими. Обсяг проведення заходів, обумовлених індивідуальними особливостями загального та пародонтального статусу хворого, що повинно бути враховане при складанні плану лікування. Поняття гіперестезії. Причини виникнення. Комплексне лікування гіперестезії зубів. Особлива увага буде приділена особливостям ремінералізуючої терапії, використанню світлотвердіючих герметиків та десенситайзерів. Буде зроблено акцент на призначенні засобів індивідуальної гігієни ротової порожнини у хворих із гіперестезією.

Тема 10. Терапевтичні місцеві втручання у хворих на генералізований пародонтит. Використання лікарських речовин для місцевої та загальної терапії, механізм дії, способи застосування

Сучасні рекомендації щодо медикаментозного лікування захворювань пародонта. Питання місцевої медикаментозної терапії генералізованого пародонтиту хронічного перебігу. Місцева медикаментозна терапія генералізованого пародонтиту загостреного перебігу. Помилки та ускладнення при лікуванні генералізованого пародонтиту. Протизапальна терапія симптоматичного гінгівіту в комплексному лікуванні генералізованого пародонтиту. Методи ліквідації пародонтальних кишень та рецесії ясен. Особливий акцент буде приділений сучасним методам виявлення та усунення місцевих подразників порожнини рота («PerioScan», Sirona; «Decec Tar», Ultradent; «Periotest», Gulden Medizintechnik, «Florida Probe», Florida Probe Corporation, «Vector», Durr Dental GmbH & Co. Kg та ін.).

Поняття травматична оклюзія. Способи діагностики травматичної оклюзії. Класи передчасних контактів зубів за В. Jankelson (1960). Методи усунення травматичної оклюзії. Поняття «вибіркове пришліфування зубів». Тимчасове шинування. Показання, види шин, методика застосування армованих шин. Раціональні види постійних шин, показання і протипоказання до застосування постійного шинування у хворих із запально-дистрофічними

захворюваннями тканин пародонта без втрати зубів і з дефектами зубного ряду. Буде приділена увага особливостям індивідуальної гігієни у пацієнтів із шинуючими конструкціями.

Тема 11. Хірургічні місцеві втручання у пацієнтів із хворобами пародонта: мукогінгівальні операції, остеомукогінгівальні, естетичні та регенеративні операції

Роль хірургічного лікування у комплексній терапії хворих на генералізований пародонтит. Поняття гінгівальні, мукогінгівальні і остеомукогінгівальні операції. Передопераційна підготовка хворих на генералізований пародонтит до хірургічного втручання. Метод кюретажу при лікуванні хворих на генералізований пародонтит (закритий кюретаж, відкритий кюретаж, вакуум-кюретаж, кріокюретаж). Гінгівотомія. Гінгивектомія (проста, радикальна). Клаптеві операції. Класифікація матеріалів для прискорення регенерації кісткової тканини пародонта за G. Gara і D. Adams (1981). Особлива увага буде приділена методу спрямованої тканинної регенерації. Операції для формування присінку порожнини рота (френулотомія, френулектomia, пластика присінку тощо). Питання післяопераційного ведення хворих після хірургічного втручання на тканинах пародонта.

Тема 12. Фізіотерапевтичні методи лікування хвороб пародонту. Лазери в стоматології. Профілактика та диспансеризація хворих із захворюваннями тканин пародонта

Фізіотерапевтичні методи лікування захворювань пародонта. Електролікування: постійний струм (електрофорез, вакуум-електрофорез); імпульсний струм низької частоти і низької напруги (діадинамотерапія, флюктуоризація); імпульсні струми високої, ультрависокої та надвисокої частоти (дарсонвалізація, діатермія, діатермокоагуляція, електроритмотерапія, УВЧ-терапія, мікрохвильова терапія). Ультразвукова терапія. Аероіонотерапія. Світлолікування (УФ-терапія, лазерна терапія). Вакуум-терапія. Гідротерапія. Масаж. Тепло- та холодолікування. Магнітотерапія. Оксигенотерапія. Сучасні фізіотерапевтичні методи – Vektor-терапія. Клінічні особливості застосування лазерів в практичній стоматології. Лазерна хірургія в пародонтології. Методика лазерного кюретажу, переваги лазерної хірургії. Профілактика захворювань пародонта. Основні принципи профілактики захворювань пародонта. Масові соціально-профілактичні заходи. Лікарсько-профілактичні заходи. Індивідуальні профілактичні заходи. Гігієна порожнини рота при захворюваннях пародонта. Диспансеризація хворих із захворюваннями пародонта.

Тема 13. Первинні аутоінфекційні стоматити. Гострий катаральний стоматит, гострий герпетичний стоматит, гострий афтозний стоматит. Виразково-некротичний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика

Поняття первинних аутоінфекційних стоматитів. Класифікація. Роль умовно-патогенних мікроорганізмів, які вегетують в порожнині рота у виникненні аутоінфекційних стоматитів. Приділимо увагу етіології, патогенезу та чинникам, що сприяють розвитку гострого катарального стоматиту, гострого та хронічного герпетичного, гострого афтозного, виразкового стоматиту. Значення мікробного фактору у розвитку зокрема виразкового стоматиту. Клініко-морфологічні та лабораторні особливості перебігу аутоінфекційних стоматитів. Обґрунтування доцільності призначення додаткових методів діагностики. Принципи диференційної діагностики. На практичну занятті буде проведено клінічний огляд тематичного хворого та відпрацьована методика забору матеріалу для мікробіологічного дослідження. Основний акцент буде зроблено на сучасних підходах до лікування хворих з аутоінфекційними стоматитами. Принципи місцевого та загального лікування. Клінічна фармакологія медикаментозних препаратів. Заходи профілактичні.

Тема 14. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика

Поширеність, етіологічні та тригерні фактори розвитку, основні ланки патогенезу, патоморфологічні зміни СОПР при грибкових ураженнях. Класифікація кандидозів за клінічними проявами та перебігом: гострий псевдомембранозний, гострий та хронічний атрофічний кандидоз, ангулярний кандидозний хейліт, мікотичний глосит. Клінічна картина проявів грибкових уражень, їх локалізація в порожнині рота залежно від форми, перебігу та ступеня важкості. Сучасні діагностичні критерії. Мікози – як супровідне захворювання важкої соматичної патології та маркер різних стадій ВІЛ-інфекції. Розглянемо групи препаратів, які сприяють розвитку вторинних грибкових інфекцій. Вивчимо мікробіологічні препарати із збудником грибкових уражень. Експрес діагностика кандидозу. Проведемо курацію хворого з проявами грибкових уражень. При опитуванні тематичного пацієнта звернемо увагу на шкідливі звички, наявність стоматологічних втручань, соматичної патології та алергологічного анамнезу. Необхідно опанувати методи забору матеріалу для лабораторної діагностики. Інтерпретація результатів лабораторного обстеження. Відпрацюємо терапевтичні маніпуляції. Сучасні підходи до комплексного (етіотропне, патогенетичне та симптоматичне) медикаментозного лікування. Особливу увагу буде приділено індивідуальній профілактиці.

Тема 15. Зміни слизової оболонки порожнини рота при хворобах травного каналу, захворюваннях серцево-судинної системи, ендокринної системи, захворюваннях крові і кровотворних органів, гіпо- та авітамінозах

Розповсюдженість змін на слизових оболонках порожнини рота при системних захворюваннях. Уявлення про тісний взаємозв'язок органів і тканин ротової порожнини з різними органами та системами людського організму. Слизова оболонка порожнини рота нерідко стає місцем первинних проявів багатьох хвороб внутрішніх органів і систем. Різновиди змін на СОПР, якими найчастіше проявляються системні захворювання (різноманітні елементи ураження, наліт на язиці різного кольору та консистенції, різні форми глоситів, гінгівіти, пародонтит, хронічний рецидивуючий афтозний стоматит, виразково-некротичний стоматит, больові і парестетичні синдроми, тощо).

Розглянемо особливості клінічних проявів на СОПР при захворюваннях травного каналу, зокрема при гастритах, виразковій хворобі шлунку і 12-палої кишки, ентероколітах, захворювання печінки і жовчного міхура. Клініко-морфологічні ознаки ураження СОПР при захворюваннях: серцево-судинної системи (інфаркті міокарда, гіпертонічний хворобі, тощо), крові та кровотворних органів (різних формах анемії, гострому та хронічних лейкозах, хворобі Вакеса). Приділимо увагу змінам СОПР при захворюваннях ендокринної системи (акромегалії, хворобі Іценко-Кушинга, цукровому діабеті), при гіпо- та авітамінозах.

Тактика лікаря-стоматолога при лікуванні хворих з ураженнями СОПР при різних захворюваннях внутрішніх органів. Окрема увага буде надана вибору сучасних засобів для симптоматичного місцевого медикаментозного лікування хворих з ураженнями СОПР при системних захворюваннях. Санація. Раціональна гігієна. Схема диспансеризації. На практичній частині заняття аспіранти проведуть стоматологічне обстеження тематичного хворого.

Тема 16. Невідкладні стани в терапевтичній стоматології. Багатоформна ексудативна еритема. Синдром Стівенса-Джонсона та Лайєлла. Хронічний рецидивний афтозний стоматит. Синдром Бехчета. Патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика

Поняття “алергії”. Епідеміологія алергічних реакцій. Розглянемо різновиди невідкладних станів, що найчастіше трапляються на терапевтичному стоматологічному прийомі. Буде приділена увага етіології, патогенезу невідкладних станів пов'язаних з порушенням діяльності серцево-судинної системи (непритомність, колапс, аритмія,

стенокардія, гіпертонічний криз, інфаркт міокарда, гіпотонія), респіраторні розлади внаслідок порушення зовнішнього дихання та асфіксії, коматозні стани при діабеті, підвищенні внутрішньочерепного тиску (епілепсія), шоківі прояви алергічної реакції на медикаменти (анафілактичний шок, набряк Квінке). Фактори ризику. Приділимо особливу увагу протоколам обстеження пацієнта, етапу опитування стоматологічних хворих, а саме ретельному збору анамнезу життя (з'ясуванню алергологічного анамнезу, наявності у хворого важких загальносоматичних захворювань, перенесених операцій в анамнезі, професійні шкідливості, тощо). Зробимо акцент на розпізнаванні перших клінічних проявів невідкладних станів та їх передвісників. Премедикація. Склад аптечки для невідкладної допомоги. Анафілактичний шок. Набряк Квінке. Клінічна картина, особливості диференційної діагностики. Проби на анестетики, визначення чутливості до анестетика (шкірна проба, кон'юнктивальна проба, реакція преципітації по Уаньє, рівень імуноглобулінів, прик-тест, провокаційна проба та ін.). Опануємо навички проведення прик-тесту. Покроковий протокол екстреної допомоги. Фармакодинаміка препаратів для невідкладної допомоги, механізм дії, дозування. Виписування рецептів фармакологічних препаратів. Відпрацюємо алгоритми надання першої допомоги при різних невідкладних станах, згідно з новими протоколами, включаючи заходи базової підтримки життя.

Вивчимо причини розвитку та частоту виникнення алергічних реакцій, зокрема багатоформної ексудативної еритеми та синдрому Стівенса-Джонсона. Клініко-морфологічні прояви даних нозологій на слизовій оболонці ротової порожнини. Проведемо диференційну діагностику зі схожими алергічними станами. Розглянемо сучасні принципи загальної та місцевої терапії ББЕ та синдрому Стівенса-Джонсона з урахуванням етіології, патогенезу, ступеня тяжкості, загального стану організму хворого. Визначимо роль специфічної гіпосенсибілізуючої імунотерапії при лікуванні ББЕ. Звернемо увагу на заходи первинної та вторинної профілактики ББЕ. На практичній частині заняття приділимо увагу складанню плану обстеження тематичного хворого з метою верифікації діагнозу. Проведемо комплекс місцевих втручань в ділянках ураження.

Визначення поняття “Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит”, “Синдром Бехчета”. Етіологічні чинники та провокуючі фактори (погане харчування, функціональні порушення центральної і вегетативної нервової системи, прийом різних лікарських засобів, хронічні соматичні захворювання, гіпо- та авітамінози, а також локальна інфекція), які мають значення у виникненні хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту. Визначимо роль інфекційно-алергічної складової в патогенезі ХРАС. Розглянемо зміни реактивності організму, його сенсибілізацію до інфекцій. Патогенез синдрому Бехчета. Діагностичні критерії хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту та синдрому Бехчета на СОПР. Звернемо увагу на аналіз результатів лабораторних методів діагностики даних нозологій. Складання плану раціональних методів загального та місцевого лікування ХРАС та синдрому Бехчета з урахуванням ступеня тяжкості захворювання і періоду розвитку, а також можливо наявних супутніх патологій. Заходи профілактики, прогноз.

Тема 17. Хейліти. Хронічні тріщини губ. Етіологія, клініка, діагностика, лікування та профілактика

Класифікація захворювань губ. Етіологія, патогенез та чинники, що сприяють розвитку хейлітів. Клінічні прояви ексfolіативного, glandулярного, екзематозного, atopічного, метеорологічного та алергічного хейлітів. Діагностичні ознаки хронічної тріщини губ. Значення та методика проведення комп'ютерної капіляроскопії та лазерної доплерівської флоуметрії при захворюваннях губ. Окрему увагу буде зроблено на основних диференційних відмінностях між різними формами хейлітів. Буде приділена увага вибору оптимальної терапевтичної тактики для корекції проявів захворювань губ. Особливості фотодинамічної терапії хейлітів та перспективи її використання. Будуть обговорені сучасні методи лікування хронічної тріщини губ та способи попередження рецидивів даного захворювання. Диспансеризація пацієнтів із хронічною тріщиною губи та хронічними хейлітами.

Використання фотозахисних кремів та мазей. Буде наголошено на основних профілактичних заходах при хейлітах в залежності від виду ураження.

Тема 18. Лабораторні методи діагностики основних стоматологічних захворювань. Залікове заняття

Біохімічні, мікробіологічні, цитологічні, гістологічні, імунологічні та морфологічні методи діагностики в стоматології. Методи забору матеріалу для цитологічного та бактеріологічного дослідження та їх аналіз. Серологічна діагностика в стоматології.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем		Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. «Одонтопатологія в терапевтичній стоматології. Ураження твердих тканин зубів. Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит). Етіологія, патогенез. Класифікація. Клініка, діагностика, лікування, профілактика. Знеболення в стоматології»					
1.	Особливості клініко-лабораторного обстеження, диференційна діагностика захворювань твердих тканин зубів та ендодонта. Сучасні методи лікування та профілактики.	2	2	-	-
2.	Карієс зуба: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Лікування карієсу зубів в залежності від клінічної форми: ремінералізуюча терапія, етапи хірургічного лікування, особливості лікування глибокого та множинного карієсу.	2	-	-	2
3.	Некаріозні ураження зубів. Патоморфологія, клініка, діагностика та лікування уражень, що виникають до- та після прорізування зубів.	2	-	-	2
4.	Сучасні методи обробки твердих тканин зубів. Переваги та недоліки. Мінімально інвазивне препарування. Ультразвукове препарування. Устаткування. Види і варіанти формування скосів емалі.	2	-	-	2

5.	Поняття естетики та естетичної реставрації зубів. Показання та протипоказання до прямої та непрямой реставрації зубів. Аналіз посмішки.	2	-	2	-
6.	Мікрорельєф зубів. Естетичні властивості зуба. Оптичні властивості емалі та дентину. Особливості визначення кольору зубів в кабінеті стоматолога. Побудова плану лікування. Фотопротокол. DSD – цифровий дизайн посмішки. Діагностика.	2	-	2	-
7.	Сучасні реставраційні техніки: біоміметична, біламінарна та стратифікаційна. Переваги та недоліки. Техніка проведення прямої реставрації різних груп зубів. Вибір матеріалу для проведення високоестетичних художніх реставрацій прямим методом. Сучасні композитні матеріали. Наноккомпозити. Ормокери. Склад, властивості, переваги і недоліки, технологія застосування.	4	-	2	2
8.	Художня реставрація фронтальної та бокової групи зубів сучасними композиційними матеріалами. Комп'ютерне моделювання посмішки. Вініри в стоматології. Алгоритм професійної гігієни порожнини рота.	4	2	2	-
9.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих, хронічних і загострених хронічних форм пульпіту. Лікування пульпіту біологічним, ампутаційним, екстирпаційним та комбінованим методами.	2	-	2	-
10.	Знеболення в стоматології. Сучасні методи інструментальної та медикаментозної обробки кореневої системи. Новітні технології пломбування системи кореневих каналів.	2	-	2	-
11.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих, хронічних і загострених форм періодонтиту. Значення рентгенологічного методу діагностики.	2	-	2	-
12.	Сучасні методи та технології лікування періодонтитів. Невідкладна допомога. Загальні принципи, послідовність та особливості етапів лікування. Сучасні методи впливу на заапикальне вогнище інфекції.	4	-	2	2
13.	Реставрація депульпованих зубів. Естетичні штифтові конструкції. Відновлення контактного пункту фронтальних та бокових зубів. Інструменти для відновлення контактного пункту: матриці, матричні	2	-	-	2

	системи, клини, металеві кільця, світлопровідні насадки і конуси, інструмент OptraContact. Фінішна обробка реставрації. Контурування, шліфування та полірування. Інструментарій. Алгоритм проведення. Критерії якісної реставрації.				
Модуль 2. «Хвороби пародонта. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клініка, діагностика, лікування та профілактика»					
14.	Етіологія, патогенез, класифікація хвороб пародонта. Запальні захворювання тканин пародонта (папіліт, гінгівіт, локалізований пародонтит). Клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2	-	-	2
15.	Клініка, діагностика захворювань пародонту. Лікування пародонтологічних хворих, місцеві втручання у порожнині рота. Профілактика хвороб пародонту.	2	2	-	-
16.	Генералізований пародонтит. Пародонтоз. Загальні ознаки захворювання. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Загальна фармакотерапія. Методи усунення гіперестезії зубів.	2	-	2	-
17.	Терапевтичні місцеві втручання у хворих на генералізований пародонтит. Використання лікарських речовин для місцевої та загальної терапії, механізм дії, способи застосування.	2	-	2	-
18.	Хірургічні місцеві втручання у пацієнтів із хворобами пародонту: мукогінгівальні операції, остеомукогінгівальні, естетичні та регенеративні операції.	2	-	2	-
19.	Ортопедичні місцеві втручання. Усунення травматичної оклюзії. Вибіркове пришліфовування зубів. Тимчасове та постійне шинування. Показання. Методика проведення.	2	-	-	2
20.	Фізіотерапевтичні методи лікування хвороб пародонту. Лазери в стоматології. Профілактика та диспансеризація хворих із захворюваннями тканин пародонта.	2	-	2	-
Модуль 3. «Хвороби слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика, лікування та профілактика»					

21.	Травматичні ураження слизової оболонки порожнини рота (механічна, хімічна, фізична травми). Лейкоплакія. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2	-	-	2
22.	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика аутоінфекційних захворювань, травматичних та мікотичних уражень слизової оболонки порожнини рота.	2	2	-	-
23.	Первинні аутоінфекційні стоматити. Гострий катаральний стоматит, гострий герпетичний стоматит, гострий афтозний стоматит. Виразково-некротичний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	2	-	2	-
24.	Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2	-	2	-
25.	Диференційна діагностика проявів бактеріальних хвороб на слизовій оболонці порожнини рота. Дифтерія, туберкульоз, сифіліс, гонорея. Тактика лікаря-стоматолога.	2	-	-	2
26.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при соматичних захворюваннях, алергічних ураженнях та екзогенних інтоксикаціях. Тактика лікаря-стоматолога.	2	2	-	-
27.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при хворобах травного каналу, захворюваннях серцево-судинної системи, ендокринної системи, захворюваннях крові і кровотворних органів, гіпо- та авітамінозах.	2	-	2	-
28.	Невідкладні стани в терапевтичній стоматології. Багатоформна ексудативна еритема. Синдром Стівенса-Джонсона та Лаєла. Хронічний рецидивний афтозний стоматит. Синдром Бехчета. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.	2	-	2	-
29.	Зміни на слизовій оболонці порожнини рота при екзогенних інтоксикаціях: вісмутовий, свинцевий та ртутний стоматити. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2	-	-	2

30.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при дерматозах з аутоімунним компонентом. Пухирчатка, червоний плоский лишай, червоний вовчак. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2	-	-	2
31.	Хвороби язика та губ. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Стоматогенна хроніоінтоксикація.	2	2	-	-
32.	Хейліти. Хронічні тріщини губ. Етіологія, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2	-	2	-
33.	Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	1	-	-	1
34.	Лабораторні методи діагностики основних стоматологічних захворювань. Залікове заняття.	4	-	4	-
УСЬОГО		75	12	38	25

4. Теми лекцій

№ з/п	Тема лекції	Кількість годин
I семестр		
1.	Пряма та непряма реставрація фронтальної та бокової групи зубів сучасними матеріалами. Комп'ютерне моделювання посмішки, дизайн. Вініри в стоматології.	2
2.	Особливості клініко-лабораторного обстеження, диференційна діагностика захворювань твердих тканин зубів та ендодонта. Сучасні методи лікування та профілактики.	2
II семестр		
3.	Клініка, діагностика захворювань пародонту. Лікування пародонтологічних хворих, місцеві втручання у порожнині рота. Профілактика хвороб пародонту.	2
4.	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика аутоінфекційних захворювань, травматичних та мікотичних уражень слизової оболонки порожнини рота.	2

5.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при соматичних захворюваннях, алергічних ураженнях та екзогенних інтоксикаціях. Тактика лікаря-стоматолога.	2
6.	Хвороби язика та губ. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Стоматогенна хроніоінтоксикація.	2
	Усього	12

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
I семестр		
1.	Поняття естетики та естетичної реставрації зубів. Показання та протипоказання до прямої та непрямой реставрації зубів. Аналіз посмішки.	2
2.	Мікрорельєф зубів. Естетичні властивості зуба. Оптичні властивості емалі та дентину. Особливості визначення кольору зубів в кабінеті стоматолога. Побудова плану лікування. Фотопротокол. DSD – цифровий дизайн посмішки. Діагностика.	2
3.	Сучасні реставраційні техніки: біоміметична, біламінарна та стратифікаційна. Переваги та недоліки. Техніка проведення прямої реставрації різних груп зубів.	2
4.	Художня реставрація фронтальної та бокової групи зубів сучасними композиційними матеріалами. Комп'ютерне моделювання посмішки. Вініри в стоматології.	2
II семестр		
5.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих, хронічних і загострених хронічних форм пульпіту. Лікування пульпіту біологічним, ампутаційним, екстирпаційним та комбінованим методами.	2
6.	Знеболення в стоматології. Сучасні методи інструментальної та медикаментозної обробки кореневої системи. Новітні технології пломбування системи кореневих каналів.	2
7.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих, хронічних і загострених форм періодонтиту. Значення рентгенологічного методу діагностики.	2
8.	Сучасні методи та технології лікування періодонтитів.	2
9.	Генералізований пародонтит. Пародонтоз. Загальні ознаки захворювання. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Загальна фармакотерапія. Методи усунення гіперестезії зубів.	2
10.	Терапевтичні місцеві втручання у хворих на генералізований пародонтит. Використання лікарських речовин для місцевої та загальної терапії, механізм дії, способи застосування.	2
11.	Хірургічні місцеві втручання у пацієнтів із хворобами пародонта: мукогінгівальні операції, остеомукогінгівальні, естетичні та регенеративні операції.	2
12.	Фізіотерапевтичні методи лікування хвороб пародонту. Лазери в стоматології. Профілактика та диспансеризація хворих із захворюваннями тканин пародонта.	2

13.	Первинні аутоінфекційні стоматити. Гострий катаральний стоматит, гострий герпетичний стоматит, гострий афтозний стоматит. Виразково-некротичний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	2
14.	Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2
15.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при хворобах травного каналу, захворюваннях серцево-судинної системи, ендокринної системи, захворюваннях крові і кровотворних органів, гіпо- та авітамінозах.	2
16.	Невідкладні стани в терапевтичній стоматології. Багатоформна ексудативна еритема. Синдром Стівенса-Джонсона та Лаєла. Хронічний рецидивний афтозний стоматит. Синдром Бехчета. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.	2
17.	Хейліти. Хронічні тріщини губ. Етіологія, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2
18.	Лабораторні методи діагностики основних стоматологічних захворювань. Залікове заняття.	4
Усього		38

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	ТЕМА	Кількість годин
I семестр		
1.	Карієс зуба: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Лікування карієсу зубів в залежності від клінічної форми: ремінералізуюча терапія, етапи хірургічного лікування, особливості лікування глибокого та множинного карієсу.	2
2.	Некаріозні ураження зубів. Патоморфологія, клініка, діагностика та лікування уражень, що виникають до- та після прорізування зубів.	2
3.	Сучасні методи обробки твердих тканин зубів. Переваги та недоліки. Мінімально інвазивне препарування. Ультразвукове препарування. Устаткування. Види і варіанти формування скосів емалі.	2
4.	Вибір матеріалу для проведення високоестетичних художніх реставрацій прямим методом. Сучасні композитні матеріали. Наноккомпозити. Ормокери. Склад, властивості, переваги і недоліки, технологія застосування. Біоміметична концепція С. Радлінського. Біламінарна та стратифікаційна техніки прямої реставрації зубів. Переваги та недоліки.	2
II семестр		
5.	Реставрація депульпованих зубів. Естетичні штифтові конструкції. Відновлення контактного пункту фронтальних та бокових зубів. Інструменти для відновлення контактного пункту: матриці, матричні	2

	системи, клини, металеві кільця, світлопровідні насадки і конуси, інструмент OptraContact. Фінішна обробка реставрації. Контурування, шліфування та полірування. Інструментарій. Алгоритм проведення. Критерії якісної реставрації.	
6.	Лікування різних форм періодонтиту. Невідкладна допомога. Загальні принципи, послідовність та особливості етапів лікування. Сучасні методи впливу на заапикальне вогнище інфекції.	2
7.	Етіологія, патогенез, класифікація хвороб пародонта. Запальні захворювання тканин пародонта (папіліт, гінгівіт, локалізований пародонтит). Клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2
8.	Ортопедичні місцеві втручання. Усунення травматичної оклюзії. Вибіркове пришліфовування зубів. Тимчасове та постійне шинування. Показання. Методика проведення.	2
9.	Травматичні ураження слизової оболонки порожнини рота (механічна, хімічна, фізична травми). Лейкоплакія. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.	2
10.	Диференційна діагностика проявів бактеріальних хвороб на слизовій оболонці порожнини рота. Дифтерія, туберкульоз, сифіліс, гонорея. Тактика лікаря-стоматолога.	2
11.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при дерматозах з аутоімунним компонентом. Пухирчатка, червоний плоский лишай, червоний вовчак. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2
12.	Зміни на слизовій оболонці порожнини рота при екзогенних інтоксикаціях: вісмутовий, свинцевий та ртутний стоматити. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	2
13.	Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	1
Усього		25

7. Індивідуальні завдання: Участь у клінічних розборах, реферативні повідомлення, написання реферату, доповідь на науково-практичних конференціях, підготовка наукової статті, раціоналізаторських пропозицій, патентів на корисну модель, засвоєння ключових методів діагностики, засвоєння основних принципів надання стоматологічної допомоги.

8. Завдання для самостійної роботи: опрацювання матеріалу згідно з тематичним планом із застосуванням сучасних інформаційних технологій, опрацюванням ситуаційних задач, моделюванням клінічних ситуацій, пошуку online спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження та лікування.

9. Методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, консультація, навчальна дискусія, суперечка, організація дослідження, спостереження, ілюстрація, демонстрація тематичних хворих, демонстрація, клінічно-дослідні роботи, проведення експерименту, виконання графічних робіт, робота в клініці, проведення практики, самостійна

робота, дослід, вправи, лабораторний досвід, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, створення ситуації новизни навчального матеріалу, метод проблемного викладу, репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, проблемно-пошуковий, дослідницький, творчий, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення.

10. Методи оцінювання (контролю): усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль; програмований контроль.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залікові бали аспіранта складаються з суми балів поточного контролю, отриманих під час занять.

12. Форма поточного контролю успішності навчання: Оцінка з дисципліни визначається за результатами поточної навчальної діяльності аспіранта із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у 200-бальну шкалу.

Критерії оцінювання під час занять:

Оцінка “відмінно” виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка “добре” виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка “задовільно” ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; неспроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка “незадовільно” виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам “задовільної” оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Система перерахунку балів отриманих аспірантами.

Форма контролю і система оцінювання знань з дисципліни здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни та інструкції, прийнятої рішенням Вченої ради ВНМУ протоколом №2 від 28.09.2010 року. Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Вивчення предмету закінчується заліком, який відбувається на останньому за розкладом занятті. Оцінювання знань відбувається наступним чином: сума всіх поточних оцінок ділиться на кількість практичних занять. Отримане середнє значення оцінки переводиться у бали згідно єдиної універсальної шкали перерахунку традиційних оцінок з 5-

бальної системи у рейтингові бали (200 балів). Для дисциплін, що закінчуються заліком, залік ставиться при мінімальній кількості балів 122.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,9	B	
160-169,9	C	
141-159,9	D	
120-140,99	E	
	FX	Не зараховано, з можливістю повторного складання
	F	Не зараховано, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення: навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів, навчальні фантоми та муляжі, технічні засоби навчання (комп'ютери з доступом до мережі Internet, використання відео- та фототеки).

14. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Стоматологічні захворювання: терапевтична стоматологія: підручник / А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.В. Линовичка та ін.; за ред. А.В. Борисенка. – К. : ВСВ “Медицина”, 2017. – 664 с.
2. Клінічна фармакологія та фармакокінетика в стоматології: Навчальний посібник / І.П. Мазур, М.Ф. Хайтович, Л.І. Голопихо. – К. : ВСВ “Медицина”, 2018. – 376 с. + 6 с. кольор. вкл.
3. Клінічний практикум із терапевтичної стоматології: Навчальний посібник. / Т. О. Петрушанко, Л. Й. Островська, Н. М. Іленко. – Київ: “Центр учбової літератури”, 2019. – 260 с.
4. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439 с.
5. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача / А.К. Николишин. – Полтава: Дивосвіт, 2017. - 232 с.

Допоміжна:

1. Батіг В.М. Систематизоване викладення змісту навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія». Навчальний посібник. / В.М.Батіг, В.І.Струк. – Чернівці, 2016. – 227 с.
2. Белікова Н.І., Петрушанко Т.О., Беліков О.Б. Принципи біомеханіки шинування рхоних зубів. – К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс, 2016. – 186 с.
3. Нідзельський М. Я. та співав. Естетичні акценти стоматології. «Нова книга», Вінниця., 2016.
4. Виробнича практика з терапевтичної стоматології для студентів IV курсу: Навчальний посібник / Т. О. Петрушанко, А.К. Ніколішин, Н.М. Іленко, Е.В. Ніколішина, І.О. Іваницький – Київ: “Центр учбової літератури”. – 2018. – 288 с.

5. Додаткові методи обстеження у стоматології: навчальний посібник / Гасюк Н.В., Черняк В.В., Клітинська В.В., Бородач В.О. та ін.. – Тернопіль, 2017. – 120 с.
6. Індивідуальні та вікові клініко-морфологічні особливості слизової оболонки органів ротової порожнини [Текст]: навч. посіб. / П.М. Скрипников, Т.П. Скрипнікова, В.І. Шинкевич, В.В. Товма, ВДНЗУ “УМСА”. – Полтава: ТОВ “АСМІ”, 2016. – 102 с. [8] арк. іл.
7. Петрушанко Т.А. Стоматологические аспекты аллергии: Учебное пособие для иностранных студентов / Т.А. Петрушанко, Э.В. Николишина. К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс, 2016. – 104 с.
8. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439 с.
9. Протоколи надання медичної допомоги за спеціальностями „ортопедична стоматологія”, „терапевтична стоматологія”, „хірургічна стоматологія”, „ортодонтія”, „дитяча терапевтична стоматологія”, „дитяча хірургічна стоматологія”: Нормативне виробничо-практичне видання. – К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ „Медінформ”, 2017. – 236 с.
10. Хвороби пародонта. Курс лекцій для студентів стоматологічного факультету / Б. Гриник, С. Різник, Ю. Різник. – Львів, 2017. – 124 с.
11. Шувалов С.М. Избранные работы по челюстно-лицевой хирургии. – Винницкая областная типография Книга-Вега, 2018. – 257 с.
12. Шундрик М.А., Марченко И.Я., Назаренко З.Ю. Воспаление периодонта [Текст]: учеб. пос. по therap. стоматологии / Шундрик М.А., Марченко И.Я., Назаренко З.Ю.; ВГУЗУ «УМСА». – Полтава: ООО «АСМИ», 2018. – 294 с.
13. Боттаккіарі С. Композиційні інкрустації та накладки: структурний, пародонтальний та ендодонтичний аспекти. Мілан, Італія: Quintessenza Edizioni; 2016 р.
14. Kinane, D. F., Stathopoulou, P. G., & Papapanou, P. N. 2017. Periodontal diseases. Nature Reviews Disease Primers, 3(1), P. 1-14.
15. Operative Dentistry. Endodontics: in 2 volumes. Volume 1: textbook edited by Prof. A.V. Borysenko / M.Yu. Antonenko, L.F. Sidelnikova, O.F. Nesyn et al. – 2nd edition, 2020, 384 p. ISBN: 978-617-505-788-9.
16. Sturdevant's Art and Science of Operative Dentistry / 7th Edition, ed. by Ritter DDS MS, V. Andre, Elsevier Health Sciences, 2018.
17. Periodontal and Oral Mucosa Diseases: in 2 volumes. — Volume 2: textbook (IV a. l.) / A.V. Borysenko, L.V. Lynovytska, O.F. Nesyn et al.; edited by A.V. Borysenko— 1st edition, 2018, 624 p.
18. Newman M. G. et al. Newman and Carranza's Clinical Periodontology E-Book. – Elsevier Health Sciences, 2018.

15. Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри <http://www.vnmu.edu.ua/кафедра-терапевтичної-стоматології>
2. Сайт бібліотеки <http://www.library.vsmu.edu.ua>
3. Електронний ресурс <http://www.joponline.org/>
4. Електронний ресурс [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1600-051X](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1600-051X)
5. Електронний ресурс <http://www.quintpub.com/journals/prd/#.WcqpZ9SLSt8>